

POTOMEK (1340) *sb m*

potomek (1271), **potunek** (56), **potumek** (10), **potonek** (3); potomek : potunek : potumek : potonek *Paprup* (3:-:8:-), *Zapkościer* (31:56:2:3).

Pierwsze o oraz e jasne; -tomek (15), -tómek (2) *KochJez*, *KochPieś*. ◇ -tomk- (377), -tómk- (8); -tómk- *BiałKat* (2); -tomk- : -tómk- *ZawJeft* (1:3), *SarnStat* (341:3).

sg N potomek (111). ◇ *G* potomka (81). ◇ *D* potomkowi (19). ◇ *A* potomka (68). ◇ *I* potomki(e)m (37). ◇ *L* potomku (20). ◇ *V* potomku (12). ◇ *pl N* potomkowie (252), potomcy (3), potomki (1); -*cy BielSpr*; -owie : -cy : -i *BielKron* (22:2), *Mącz* (4:-:7; 245c). ◇ *G* potomków (194); -ów (55), -ow (1), -(o)w (138); -ów *Mącz*, też *SienLek*, *KwiatOpis*; -ów : -ow *SarnStat* (52:1). ◇ *D* potomkom (279); -om (52), -óm (40), -(o)m (187); -om *KochZg*, *OrzQuin*, *KochFr* (2); -óm *Mącz* (4), *BiałKat*, *KochFrag*, *KochWr*, *ZawJeft* (3), *GosłCast*; -om : -óm *SarnStat* (48:29). ◇ *A* potomki (149), potomk(o)w (2); -i : -(o)w *BielKron* (19:1), *StryjKron* (2:1). ◇ *G a. A* potomk(o)w (1). ◇ *I* potomki (54), potomkami (20); -i *MetrKor* (4), *RejPs*, *SeklKat*, *KromRozm I*, *BielKron* (14), *RejZwierc*, *SkarŻyw* (2), *WerGośc*, *Paprup* (2), *ActReg*, *OstrEpit* (2); -ami *LibLeg*, *CzechRozm* (4), *StryjKron* (2), *Zapkościer* (7), *CzechEp*, *SkarKazSej*; -i : -ami *WujNT* (1:1), *SarnStat* (22:2), *SkarKaz* (1:1); ~ -ami (12), -(a)mi (8). ◇ *A a. I* potomki (1). ◇ *L* potomkach (26), potomk(o)ch (7) *KlerWes*, *RejWiz*, *RejZwierc* (2), *BielKron* (2), *RejPos*; -ach (14), -äch (9), -(a)ch (3); -ach *Leop*, *CzechRozm*, *SkarJedn*, *SarnStat* (4), *PowodPr*, *SkarKaz* (2); -äch *Paprupan* (3), *StryjKron*; -ach : -äch *SkarŻyw* (4:5). ◇ *V* potomkowie (2). ◇ *du A* (*cum nm*) potomku (1) *BielKron* 386.

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Dziecko czyjeś, pochodzące od kogoś w prostej linii; *posterus Murm*, *BartBydrg*, *Miech*, *Vulg*, *Mącz*, *Modrz*, *Calag*, *Calep*, *Cn*; *nepos Murm*, *BartBydrg*, *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *minor Murm*, *BartBydrg*, *Mącz*, *PolAnt*, *Cn*; *proles Mącz*, *PolAnt*, *Cn*; *haeres Mącz*, *Modrz*, *JanStat*; *posteritas Mącz*, *Modrz*, *Cn*; *successor Modrz*, *JanStat*, *JanPrzyw*; *generatio*, *semen Vulg*, *PolAnt*; *liberi (pl) PolAnt*, *Modrz*; *soboles Vulg*; *filius PolAnt*; *epigonos Mącz*; *haeres legitimus*, *stirps*, *superstes Modrz*; *postgenitus*, *prognatus Calep*; *legitimus*, *legitimus successor*, *natus*, *verus et legitimus haeres JanStat*; *oriundus*, *progenies Cn* [niektóre odpowiedniki łacińskie w *sg* oddają niekiedy lub wyłącznie polskie użycia w *pl* inne występują często lub wyłącznie w *pl*] [w tym *czyj* (801): *G sb i pron* (348), *ai poss* (262), *pron poss* (191)] (921) : *Minores*, *seu posterii*, *seu nepotes*. *Die nach kummen*. *Potomkowye*. *Murm* 165; *Posthumus*, *pothomek*, *est qui vel quae nascitur post mortem patris*, etc. *BartBydrg* 251b, 85b; *A* ktorzy byli za Białe Iezioro zaśzli [...], wfpominaiąc na zizność j rofz(k)ofz ziemie Pannonfkiey powiadali potomkom fwoim, radząc aby fie tam nie kiedy wrócili. *MiechGlab* 58, *ktv*; *Krol ye*⁸⁰ *M*. niekaze syenka vipvłczicz swyezyenia az thich rzeczy y odnyego y od Iordana potomka Iskrziczkie⁸⁰ dowye fye. *LibLeg* 10/121, 10/121, 11/132v, 158v; *Bowiem niemąłą część Iákob y yni przodkowie nálfy odzierzeli/ iż wydáli náukę fluffnego żywotá potomkom fwoiem y rofkazáli/ aby fie to rofferzáló miedzy dzieći ich RejPs* 114; przytemeś też obiecał fludze fwemu Dawidowi że niemiał nigdy ftolec krolewski záginąć fpotomkow iego lecz ták miał być wiecznie vtwierdzon. *RejPs* 131v; *A* wiele kroć dom zelzły w ktorem iuż żadna nádzieiá o potomku niebywa on vczyni obfituiaći/ á mátká nieplodna w fmetku fwem wiele kroć fie rofkochawa zláłki ie⁸⁰ pátrząc ná dziatki fwe. *RejPs* 168,

wyecz wyeczne *ZapKościer* 1583/36, 1582/30v, 1583/38, 1584/47, 52, 1585/56v (12); ifz Egipkie ftrony Mefraim albo Mifraim Syn Chamow naprzod potomkami ofiadzil [!] *StryjKron* 11, 91, 220, 330, 385, 532, 587 *marg*, 782; *CzechEp* 296; Nuż też y ty potomku cnego RADZIWIŁA [...]. Bierz z oycá fwego przykład *KochJez* B4v; *KochFr* 122; *ReszPrz* 94; *WerGośc* 262; *WerKaz* 285; Więć oyciec krzywo przyściągł/ wydárł fásiádowi/ Gotuiąc niegodnému fpadek potomkowi *KochPieś* I2, I5v; SČzęść Pánie potomkowi Iágielłá świętego/ Ktory ieft obran z fálki wielkiey Pánie twoiey *KmitaPsal* A3; á teras potumek tego Kafztelana [...] przitziniał fie sam niewiedzial zakim zlec *Paprup* C3v, L2; Interim dziękuí wmp. Bogu iz zziemie waszey KM aemulus WKM tak wielu Cesarzow potomek y brat zprośnie vciekał. *ActReg* 56, 23; Nepos – Od mego dziecziecia dziecie, wnuk. [...] Quandoque nepotes, Posterí [...] vocantur. Potomkowie. *Calep* [695]b, 762a, 826a [2 r.], 856b; *GrochKal* *ktv*, 25; *Phil* M2; *GórnTroas* 35, 40; *GrabowSet* G4, K4; *OstrEpit* A2v; Tego potomkowie. Z fyná iego Olelká Olelkiewiczámi Słyná/ Słuckiemi będąć potym Kxiążętámi. *KolakCath* A4, B2, B3; SZlácheckie pokolenie z rodziców závždy ma początek: ktorých potomkowie fwé polzćie od nich z rodzái u fwego zwykli dowodzić wiernym świádectwem. *SarnStat* 237; Iż gdy oná vmrze/ przywianek piérwzégó meżá zmárłégó przypádnie/ albo lepiéy wróci fie potomkóm piérwzégó meżá. *SarnStat* 634, 75, 364, 365, 606, 612 [2 r.] (24); KROLOVV y Kfiążąt Polskich/ poczawfzy od Lechá aż do dżisieyżegó Potomká Iágielłowegó Naiálnieyżey ANNY Krolowey Iey Mczi Polfkiey/ [...] Krociuchne porzádu závwarćie/ y opis/ nowo vczyniony. *KlonKr* *kt*; Iedno kácerfkie morderstwo B(og) ná potomkách karze. *PowodPr* 30 *marg*; *CzahTr* F, H; *PaxLiz* A3; Będziefz da Bog potomki po chwili liczełá/ Będziefz piérwze sieroctwo dżiedzicmi ciełzylá. *SkorWinsz* A3; Małżeńki ftan vtwierdził/ by z niego fynowie Vczćiwi fię rodzili/ á zás potomkowie Ieden po drugim wfchodzil by rod nie zágináł *SapEpit* B3; Wízákze tego potomká nie czekano więcey/ Iedno iák Práwo każe/ przez dżieśieć miesięcy. (*marg*) *Posthumus*: Pogrobek/ ktory fię po śmierci oycowfkiey rodzi. (–) *KlonWor* 63; *ZbylPrzyg* B3v; *SzarczRyt* D3v.

potomek od kogo (1): Doczekał [Józef] trzećich potomkow od fynow/ námázan drogiemi máściami y pochowan w Egipcie *BielKron* 19.

potomek po kim (1): Y dam tobie y potomkom twym po tobie ziemię w ktoreieś teraz ieft gościem [...] y będę Bogiem ich. *BibRadz* *Gen* 17/8.

sg w funkcji pl (9): Tákżeć też y káždy człowyek [...] Skarby wyelkye ofiádłóści tu dziwnye zgromadza/ A nye wye ná kogo przydzye yego zgromádenye/ Bo fie závždy lákomego rofprofsy zbyeránye/ Ták iż y trzeći potomek nye pożywyte tego *LubPs* K4v; Przeto mu rzekł Pan Bog/ [...] będzie twoy potomek trwał do czwartego pokolenia ná ftolcu Izráelfkiego kroleftwá *BielKron* 86v, 98v; *Prot* D4; *RejAp* 189; A ia go [Dawida] piérworodnym v siebie położe/ [...] Potomek w domu iego nigdy nie záginie *KochPs* 134; *GórnRozm* I3v; *GostGosp* 154; *WitosłLut* A4.

W połączeniu z imieniem założyciela rodu lub przymiotnikiem od tego imienia [w tym: *ai* (39), *G sb* (6); *potomek + imię* (37), *imię + potomek* (8)] (45): *RejPs* 99; A ták cokolwiek było tráfnego á fubtelnego miedzy rzemiofły á fpráwámi/ ku ciálu tylko należáćmi od Kaimowych potomkow napirwey poźzło. *BielKron* 4v; Rozdzyał ófmnáfty kfiąg piérwzych/ o potomkoch Dawidowych/ Kroloch Zydwowskich. *BielKron* 82v; A pothym fyn iego [...] Sármaty záložyl/ nád ktorými Tuifkon Niemiecki Krol

potomek Noe⁸⁰ napierwey pánował *BielKron* 335, 3v [2 r.], 4 [3 r.], 4v, 6, 7 (26); Otofz oni tym právem Nátánowego potomká ná mieyfce Sálomonowego wftawiáią *CzechRozm* 151, 34, 150, 151 [2 r.], 152 marg, 152v (10); *SkarJedn* 47; Ale władze/ y rządu/ áni Iofephowym/ Ani zacnym potomkom zlécił Efráimowym *KochPs* 118, 125; Potomek tego Staniłfawá Monarchy Kijowfkiego [...]/ Wafiley Wielki Xiądz Rezáńlki/ poiął Sioftrę v Wafilá Wielkiego Xiędzá Moskiewfkiego *StryjKron* 395, 10; POTOMKOWIE Lechowi/ niemal przez lat byli Pułtoráftá: y fzczeńnie Páńftwo to rządžili. VISMIR ieden z Potomkow Lechowych teź rządžił: Duńczyki morzem gromił *KlonKr wstęp* A2, *wstęp* A2 marg.

W połączeniach współrzędnych z rzeczownikiem, zaimkiem dzierżawczym lub zaimkiem osobowym [kto (czyj) i (a, ani, a(l)bo) potomek (210), kto (i) z potomkiem (39)] (249): *MetrKor* 34/265 [2 r.], 37/2 [2 r.]; Mlynow theż tych ktore [...] Woyewoda Wolosky pobudował Abi vzywał woyewoda thilko do woliey náfchey y do woliey potomkow náfchich *LibLeg* 6/79, 10/96, 97v; A [Bóg] vbłogofłáwiwłfi nas wflytki ták mále iák y wielkie/ iefłce fnádz więcey przyłóży dobrodzieyftwá fwego ná nas y nápotomki náffe. *RejPs* 170, 199; ftanáwly przed právem vyznal iż ymienie fwoye to iefł tę abo tę vies przedal sliachetnemv temv a temv y potomkom iego za tę a za tę fvmnę *ComCrac* 22; *SeklKat* Ev, L4v; *ZapWar* 1548 nr 2668 [2 r.]; *KromRozm II* k4v; I ta iefł iedno sama telko przyczyna, Miłofciwi Panowie, przecz i przodkowie naszy wyprosili to u krolow IchM przodkow IKM, że sobie i potomkom swym zamknęli ręce jefzcze cieśniej, niż pirwej ku utraceniu dobr *DiarDop* 112, 110; Ktoby przedal dom w Miefćie/ może go odkupić [...]. A iefłi w rok nie odkupi/ tedy on kupiec będzie trzymał Imienie/ y Potomkowie iego wiecznie. *GroicPorz* l4v; *KrowObr* 181; Przyfięż mi ná Bogá/ że mi nie będiefł fzkodził/ áni pothomkom moim/ áni rodu moiemu *Leop Gen* 21/23, *Deut* 30/19; *UstPraw* G4; Y niechayći da [Bóg] błogofłáwienieftwo Abráhámowe/ y pothomkom twym z tobá *BibRadz Gen* 28/4, *Gen* 17/8, *Ex* 10/2, *Luc* 1/51; *OrzRozm* N3v, Ov; Ato ia pokoy z wámi y s potomki wálfzymi wczynię y s káżdym żywym ftworzeniem ná zyemi *BielKron* 5v; A iefłi bez płodu zeydzye [Matyjasz]/ dobrowolnie przez fummy przerzeczone źiemie weźmie Władźiřław álbo iego potomkowie. *BielKron* 396; á on [król ormiański] potym iemu y potomcy iego poddáność iego Páńftw záchowa wierná. *BielKron* 439, 4v, 6 [2 r.], 11v, 14v, 41v (33); *GórnDworz* Y2v; S Prowey Odrowáżowie/ z Wifzniczá Kmitowie/ Zefłzi wfzyfcy s fwiátá/ y ich potomkowie. *BielSat* G4v; *KwiatOpis* [C2], D; iedno fiedzą v fkrzyń fwoich iáko pfi ná łáncuchu/ á nie vżywá tego áni oni áni potomkowie ich. *RejZwierc* 63v; *BudBib Lev* 17/7, 25/30; A ták iuż ná iednym wftawmy myřł fwą/ á pożytkow žyczmy fobie y potomkom nářzym *MycPrz II* B[3]; *BialKaz* K4v; *CzechRozm* 89 [2 r.], 105, 132 [2 r.], 177; *SkarŻyw* 271 [2 r.]; ktori tho omyenony Ivrk, y spotunkamy swemy, Powynyen bęndze Pánu swemu dan dawacz na rok po 7 grziwyen *ZapKofcier* 1582/40v, 1579/2, 2v, 1580/4v [2 r.], 9v, 11 (51); Dozwolił teź Pan Bog Noemu/ y iego Potomkom mieřłá źwierzęcego/ álbo bydłęcego/ y infzych potraw vżywáć *StryjKron* 6, 6 [3 r.], 15, 95, 365, 477; *GórnRozm* I3v; *KochWr* 23; vchowayze nas mieli Panie wietzei iuřł ftich wegier Krolow y potumky náffe *PaprUp* H4, B3, E4v, F4v, L2; *ActReg* 40, 42, 43, 165; *GrabowSet* G4v; Zyy dłuęo á z vćiechą: ták niewyrodněmi/ Wiecznie w flawie będziecie y z potomki fwěmi. *OstrEpit* A3; *KolákSzczeńł* B4; *WujNT* 6, *Act* 7 arg; Téź po řmierći rodziców potomftwu nie máią bydź bráne máiętnořci dźiedziczně/ ále oné máią dźierzěć y z potómki fwěmi

SarnStat 988; Dla których chowania mocnieyżęgo/ Nas/ Kościół/ Káptułę/ y poddáné nálezé y ich potomki obowięzuiemy: iż té Artykuły ná wieki będą chowác *SarnStat* 1124; tedy to iuż [...] káždy ízláchćic z potomkámí śwémi/ w tákiéy iáko ínšy obyvátele Koronni Woiewódtwá Podláfkiégo wolności trzymác ma *SarnStat* 1199, 108, 285, 378, 441, 450 (71); *WitosłLut* A4; *SkarKaz* 156a; *SkarKazSej* 689b, 690a; *PudłDydo* B5v.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym [= w którym pokoleniu] (13): Ták iżby gi też ználi drudzy potomkowie/ Y ci co íe národzą zás od nich synowie/ Wífycy co z ich narodow będą powftawáli/ Aby też synom swoim toż opowiedáli *LubPs* R5v, K4v; Tego czáłu był Lámech ízofty potomek Kaimow zły á obyczáiw íkázonych *BielKron* 3v, 3v, 4, 7, 8v, 19; *RejAp* 189; *ModrzBaz* 46v; Był Abráhám od Noego przez Semá syná iego idący/ dziesiąty potomek *SkarŻyw* [282]; A w Iflantćích zás Pánem wilczym práwem zoftał Czwartynafty potómeK Rzymfkiégo Céfárzá Auguftá *KochJez* A3; *KlonWor* 60.

W połączeniach szeregowych (20): Wieczny pokoi Vtciwemu Pawłowi Karweikowi obiecuią y malzonce ktorakolwiek być moze y potonkom i przyiaciolom iego *ZapKościér* 1579/2, 1579/2 [2 r.], 2v, 1580/4v, 11v, 1581/20 (19); *SarnStat* 1094.

W przeciwstawieniach: »potomek ... przodek (12), ociec (4), rodzicy« (17): *RejPs* 68v, 114; Przodek niewiem iáki był/ lecz potomká práwie/ Mogłby włáfnie zádkiem zwác ná káżdey roípráwie. *RejWiz* 97; TYch przodkowie w íwych cnotach/ by Anyeli byli/ Aleć y potomkowie/ íćie nie zelżyli. *RejZwierz* 62v; *OrzRozm* M2v; *BielKron* 355v; *Mącz* 209a; *OrzQuin* Hv; by on iedno miał wśi dofić/ ma zá to/ że potomká iego pytác nie będą/ iáko tego ociec doftał. *GórnDworz* G5v; *MycPrz* I B2v, B3; Y Rzeczpólpolita ípodzíewa íię tychże owocow cnoty/ ktore od przodkow wzięłá/ od potomkow tákże wziác. *ModrzBaz* [41], 42; Abowiem co mili rodzicy zbieráli grofz do grofzá/ z ciężkością wielką máiętności doftawáli przez czás niemáły/ to potomek niebáczny zá rok wśytko przez gárdło przeleie *WerGość* 222; ten Czech z Lechem brátem [...] ciągną zá íobą íeícze nieco wátpliwośći/ że potomkowie nie owfzeyki íię do przodków íwych znác mogá. *KochCz* A4; *SarnStat* 1268; który [pokój] [...] nie wyftowionych Gron dodawa okwićie z iágód poządliwych. Hoynie íiefząc potomká z prac oyców ízedziwych *GosłCast* 9.

W porównaniach (2): A nie trzebá go ípláwić/ bo poftępki iego/ Vkáżá iáko pálcem/ ná wízem go godnego. Ták Rzeczypólpolitey/ iáko w kóždey ípráwie/ By też miał być potomkiem/ pírwízych Rzimian práwie. *RejZwierz* 81; LEdwie tho nie odego [lege: od tego] Krezulá zacnego/ Potomek tu nam zoftał krolá Lidiyfkiego *PaprPan* R2.

W charakterystycznych połączeniach: potomek(-owie) cesarski (cesarzow) (2), cny (6), dobry, dzisiejszy (2), idący [po kim], krolewski (krolow) (2), mężowy (męža [ktorego]) (4), miły (2), niebaczny (3), niegodny, nierychły, niewieści, pozwany (4), rzadki, słuszny (2), spłodzony (2), starszy, zacny, zły; potomek [jakiego] człowieka, kasztelana, mężobojsce, monarchy, pana(-ow) (2), przełożonych, synow wielkiego księcia (2), wiernych, zabitego (2), zmarłego (2); potomek będzie trwał, następuje (2), nie zaginie, nie zostanie; potomka czekać, nie stało; potomka niedbałość, prześladowanie; jeden z potomkow; potomkom lekarstwo, potępa, rozkazanie, winszowanie; potomkowi błogóślawić, bronić [czego], dochowác (2), dopuścić (nie dopuszczác [czego]) (2), dozwoić, dziękowác, gotowác spadek, nie dopuszczác [czego],

obiecować (5), *obwarować testamentem*, *odłożyć* (2), *ostawiać*, *popis(ow)ać* (*napisać*, *zapisać itp.*, *zapisany*) (8), *postanowić*, *potwierdzić*, *przedać*, *sprawić*, *szkodzić* (2), *ślubować* [co] (6), *uczynić* [co] (2), *uprosić*, *ustępie*, *wetawać*, *winszować*, *wysłużyć*, *zachować* (4), *zakładać*, *zalecać* (*ma być zalecono*) (2), *zamknąć* [co], *zdać*, *zjednać*, *zlecić*, *życzyć*; *potomkowi dostanie się*, *przystoi*.

Frazy: »da Bog potomka« (2): Ale y to, gdy *sterilis* dárue komu, á zás da mu Bóg potomká: tedy bywáli ták dícretowie ftárzy ludzie [...], zásię ná zad tákim máiętności wracáli *SarnStat* 1275; *KlonWor* 59.

»narodził się (*a. ma się narodzić*) *potomek*; *rodzenie potomka*« (2;1): Tedy *Abráhám* [...] *wśmiechnął* fię mowiac *śam w śobie*: Izali człowieku we *śtu* lat *ma fię národzić* *potomek* [*nascetur proles*]? *BibRadz Gen* 17/17; á im by ftárzy był z żoną swoią nieplodną: tym by ná więtfzy cud Boży w rodzeniu potomká pátrzyć ymoc Bożą ślawyc mógł. *SkarŻyw* 285; *WujNT Hebr* 11/12.

Zwroty: »bez (*a. przez*) *potomka być*« [*szyk zmienny*] (2): Ale iż *Abráám* iefzcze do tego czáfu był przez potomká/ przeto mu Pan bog obiecał *śyná* y z dáłszym *potomśtwem* *BielKron* 11v; Tegoś roku bacząc Rády *Coronne*/ że Pan ich bes *potomka* iest/ ftáráli się otym. Aby *Krolá* śwego bes żony niemieli *BialKaz* K.

»być, wynić z [*czyich*] *potomkow*« [*szyk zmienny*] (7;1): Aby *śie* ták fortunnie [*Jagiellonowie*]/ ná *świecie* mnożyli Zeby *krole* *krolewe*/ *zych* *potomkow* byli. *KlerWes* A2; *Iop* *Philozoph* y *Prorok* tego czáfu był w *zyemi* *Idumeyśkiey* blifko *Arábiey*/ *vrodzony* z *oyca* *Záretá*/ *ktory* wyśedł s *potomkow* *Ezau*/ á z *matki* *Borlá*. *BielKron* 27, 90; tedy ták dopiero *Ioála* wzięto ná *kroleśtwo*/ á ten był z *potomkow* *Nátánowych*. *CzechRozm* 151, 34, 150, 152 *marg*, *4.

»dać *potomka*« [*o Bogu*] [*szyk zmienny*] (3): nye *zwoley* *śye* *moyey* *począł* *Izmáel*/ ále s *cyebye* *śamego*/ *żes* mi nye *vffał* ábymci *nyemyal* *potomká* *dác*/ *thák* *yákomci* był *przyobycał*. *GliczKsiąż* B3v; *RejPos* 218v, 296v.

»doczekać *potomkow*« (2): Był *żyw* *Noe* po *potopie* 350 lat/ miał *wśzytkich* lat 950 y *vmárł* w *Pánie* *Bodze*/ *doczekawfzy* *potomkow* *śwoich* *czterzy* á *dwádzyściá* *tyfiac* y *śto*/ *okrom* *dzyeci* y *żeńśkiego* *pogłowia*. *BielKron* 6, 19.

»[z *kogo*] *potomka* *dostać*« (1): [*Sara*] *dozwoliła* *była* *rzecz* *myeć* *Abramowi* z *dzyewką* *rzędną* *Hágár*/ dla *thego* aby *śnyey* mógł był *wśdam* *potomka* *dośtác* *GliczKsiąż* B2v.

»mieć *potomka*« [*w tym: z kim* (1), *z kogo* (1)] [*szyk zmienny*] (9): *RejZwierz* 108v; *Lámech* miał ze *dwu* *żon* *potomkow* 77. *BielKron* 3v; *Przetho* był *námawian* od *niektorych* *Krześcian* áby *śie* *okrzcił* *chceli* *pohtomki* [!] *mieć*. *BielKron* 343v; *Potomkow* *wśzytkich* *mieli* *trzyńáście*/ *śześć* *śynow* á *śiedm* *corek* *BielKron* 397v, 299v, 396 [2 r.]; *CzechRozm* 74v; Bo ácz *śam* [*Władysław Herman*] był *śpokoiny*/ *potomká* *tákiego*/ Miał od *Bogá* *práwego* też *Krolá* *Polśkiego*. *PaprpPan* Dd4v.

»*potomka* *nie* *mieć* (*a. nie* *moc* *mieć*); *nie* *masz* *potomka*« [*w tym: z kim* (4), *z kogo* (1)] [*szyk zmienny*] (16;1): *Widáfz* *więc* *śzárpánieę* *gdzye* *nie* *máśz* *potomka*/ *Iuż* *śie* *tám* *nikt* *nie* *boi* *ni* *kłátwy* *ni* *dzwonka*. *RejWiz* 58v; á *pierwfly* [*brat*] *poiąwfly* *żonę*/ *vmárł*: á *niemáiac* *potomká* [*non habens semen*]/ *zośtáwił* *żonę* *śwą* *brátu* *śwe^{mv}*. *Leop Matth* 22/25; *RejZwierz* 34v, 73v; Tego czáfu *Lech* *Zácháryaśz* *Kfiążę* *śłowáńskie* z *Illiryku*/ *zábit* od *śynowcá* *Dukáiná* dla *puścizny* (bo *niemiał* *pohtomká*) *BielKron* 246; *Władysław* *Krol* *Cześki* [...] *poiął* *zá* *małżonkę* *Beatę* [...] / ále *gdy* *śniá*

potomkow nie mógł mieć/ rozwiodł sie łnią *BielKron* 305, 190, 305, 353, 367v, 374; Do tegoby też przyłożone słuźnie miály być łpadki y máiętności odumárte/ [...] káždey ołoby ták duchowney iáko y świetłkiey/ ktoreby wedle práwá potomká niemiály [*quae ad neminem lege perveniant*]. *ModrzBaz* 123; *SkarŻyw* 283, 454; *StryjKron* 427; *GórnRozm* H3v; A to coć sie zda/ że wtéy niezgodzie y rołpuście náłzéy Pan potomká niema? *KochWr* 35.

»(roz)mnożyć potomki, w potomkach« [*szyk zmienny*] (4:2): [*Pan Bóg*] Závždy łwe wierne łługi/ w obronie záchował Y wpotomkoch rozmnożył *KlerWes* A; y mnożył [*Bóg*] potomki ich do wielkiego rozłłferzenia áż do dzillfeyłłych czálów. *RejPs* 154v, 161; *RejRozpr* Cv [2 r.]; *Leop Deut* 30/9[8].

»wzbudzić potomka« [*w tym: komu (1), po kim (1)*] (2): A gdy sie dni twoie łpełnią ábyś złzedł z oycy twoiemi/ wzbudzę potomká twego po tobie [*suscitabo semen tuum post te*]/ ktory będzie z łynow twoich *BibRadz* 1.Par 17/11; Abowiem/ wzbudzić potomká brátu zmárłemu/ wedle tego ták práwá Moyżelzowego/ nie mógł iedno brát rodzony *CzechRozm* 151v.

»potomkom zachować« (1): Miłóściwi Panowie [...] targować o to z nami raczycie, cołmy wszyscy tak w cale potomkom swym zachować powinni *DiarDop* 118.

»zejść (a. schodzić), zemrzeć (a. umrzeć) bez (a. przez) potomka« = *vadere absque liberis PolAnt; sine liberis interire Modrz* [*szyk zmienny*] (6:2): O pánie Pánie/ y coź wđdy mnie dałz? gdyż ia zeydę thák przez potomká *BibRadz* Gen 15/2; á ná nim sie dokończył zacny dom Augułtułow gdy [*Nero*] łzczedł bez potomká. *BielKron* 145; [*Arturus*] potym vmárł bez potomká żadnego. *BielKron* 211v, 301v, 394v; *Paprpán* Ee2v; Bo ábo bez potomkow zchodźili/ ábo tákie miewáli/ żeby lepiej było znić z światá niemiawłzy ich. *ModrzBaz* 47; *Paprup* A4.

»(nie) zostawić (po sobie) potomka; pozostały [po kim] potomek; potomkowie [po kim] zostawają« [*szyk zmienny*] (11;1;1): *SeklKat* Lv; A iácy potomkowie po nich zołtawáią/ Ktorzy tu ich wyłławiáć nigdy nie przełłtáią. *RejWiz* 102v; *BielKron* 212v, 341, 427v; O ktorzych [*ludziach umarłych*] áby też [...] wćziwe przypominánie czyniono/ á pámiéć ich záchowywana byłá pozolłtáłym po nich potomkom. *WujJudConf* 200v; *Paprpán* Dd3; *ModrzBaz* 47; *Paprup* B3v; *OstrEpit* A2v; Ten zołtawil po łobie potomká Ierzego/ Ná tymto Kxiéłtwie Słuckim *KolákCath* A4v; Nie zołtawilwłzy potomká żadnego, Vmárł cnot pełen *KlonKr* Av, B2v.

»potomkom (po sobie) zostawi(a)ć (a. zostawować), zostawiony; na potomki ma zostawać« [*szyk zmienny*] (11;1;1): *RejPs* 106v; *SeklKat* A2v [2 r.]; *BielKron* 355v; Dare per manus dicimus, cum aliquid veteri usu observatum posteris relinquimus, Stárádawny obyczay potomkóm náłzim zołtawilć. *Mqcz* 91d; ktore [*błogosławiełstwa*] im ták Moizelz ná ten czás łzyroko wyłłczál/ y nam potomkom ich łą iálnie ná píłmie zołtawione. *RejZwierc* 5, A3; *BielSpr* 51; *SkarŻyw* 358; *StryjKron* 375; A olłtátek imięnia ielłiby co zbywáło nád oné przezyłłki/ ná dzieći y potomki iego ma zołtawáć *SarnStat* 1171, 978; Iednoź to dobro do nas przywázáné liczę/ Zechmy mátkámi dziełek/ á potomkóm domy Rołkwitłé zołtawuiem *GoslCast* 45.

Wyrażenia: »potomkowie będący [= przyszli]« (6): Obiecuiác pokoi wieczny temuź to pawłowi Wroblowi łam od Siebie y przyiaciol takze y potomkow swych będących in linea Ascendenti i Linea Descendenti *ZapKóścier* 1580/11v, 1579/2, 1580/9v, 1581/20, 21, 24.

»potomek dalszy« (2): *BielKron* 43v; Możnem iáko táko tá Wolność [...] fłużyć może/ (áč tu y naymożnieyfy/ gdy fię rozrodzi/ z ziemiány porowná: bo dzieląc długo máiętność/ musi potomek dálfzy przyść do bárzo máley cząłtki) *GórnRozm* C4v.

»potomek z [czyjej, jakiej] familiej, [czyjego] rodzaju, [którego] domu« [szyk 2:2] (2:1:1): Ian Sforčia oćiec iey vmarł ielzczę w młodych lećiech/ y fyn też Fráncifzek przez przyczynę krolá Fráncufkiego Ludwigá: á tho był oštátni potomek zacnego rodzái u Sforćiow. *BielKron* 417v, 425v; Spitko z Melftiná [...] złykowawfy fię zbroyno v Piałkow wiefłzych wsi fwoiey/ gdzie mi iego okop Pan Czechowłki dziefieyfy z iego Familiej potomek vkázował/ wiechał gwałtownie bez wieści w Nowe Miáłto *StryjKron* 587; *WysKaz kt.*

»potomek męski, męskiej płci, męskiego rodzaju« [szyk 3:2] (2:2:1): *BielKron* 212v; Potomká żadnego męskiego Kázimierz Krol z nią niemiał/ tylko iednę Corkę Helźbietę *StryjKron* 427; Kazimierz Sin iego/ ten bel niezostawil potomka mefkiei pici *PaprUp* B3v; *WysKaz kt*; *SarnStat* 1030.

»ostatni (a. ostateczny) potomek« (6): Piotr Kmitá z Wifniczá pan moy/ Woiewodá [...] / oštátni potomek te⁶⁰ domu zacnego: vmarł/ w wigiliá Wfzelwiefłych. *BielKron* 425v, 118 *marg*, 417v; Pochowan podle oycá w iednym grobie [...]. A Połoczánie (gdy fię w tym Hlebie oštáteczny potomek Xiążát Połockich z Litwy zámknął/ bo bez potomftwá vmarł) poczęli fobie po ftáremu wolno żyć *StryjKron* 275; *KołakCath* A3v; *WysKaz kt.*

»potomek pierworodny« (1): Aby Król [...] ná Króleftwo Szwedzkie fukcedował dziedzicznym práwem, y iego potomek pierworodny *SarnStat* 108.

»potomek(-owie) (aż) do [którego] pokolenia, w [którym] pokoleniu« [szyk 2:1] (2:1): Obiecuie pan Bog frego fię mfczić nat timi y potomki ich do trzećiego y doczwartego pokolenia ktorzi tego prikazania niechczą pełnić *SeklKat* Ev; *BielKron* 128; Abnepos, W czwartym pokoleniu potomek. *Mqcz* 245c.

»prawdziwy (a. prawy), słuszny potomek« [w tym: prawdziwy i słuszny (1)] = *verus et legitimus successor* *JanStat*, *JanPrzyw*; *verus et legitimus haeres* *JanStat* [szyk 4:2] (5:2): *RejPos* 218v; *PaprUp* K; że z nich [synów królewskich] iednego [Władysława albo Kazimierza] pokornie y poślufnie przyięli: y koronę królewfká [...] obiećáli/ iáko prawdziwego/ y wedle práwá potomká *SarnStat* 9; áby przez przerzeczonégo D. y iego potomki iáko prawdziwe y flufzné potomki przerzeczone dobrá były trzymáné *SarnStat* 1253, 890, 1118.

»potomkowie przodkow« (4): A vráduy też nas kiedy wefelim łálki twoiey [...] ábychmy też zrozumieli łáfkáwe odkupienie twoie/ [...] ktoreś vczynił y fpotomki przodkow nálfłych. *RejPs* 135, 217; czego [...] trudnofie bedzie fprawic miał [...] iefli mu fię pokazecie [...] / nie wirodkami ani Ciframi ale prawdziwemi potumki przodkow wałzich. *PaprUp* K; *SarnStat* 5.

»potomkowie przyszli« (1): iże [...] iuz fię ták przyiaźn iego naiafnieyfyzey miłości przyięłá y mnoży fię/ iże y v pothomkow przyfłzłych z obu ftron/ nie będzie ná wieki wykorzenioná *BielKron* 332.

»potomek uczciwego łóža« (1): tak mamy rozumieć/ ábyfmy fię pana Boga baly [...] á chwaliligo/ wmiłóci malzenfkey zili/ á zostawily po fobie potomky vczcywego łóža *SeklKat* Lv.

»własny (a. niewłasny) potomek« = *suus (verus et) legitimus successor* *JanStat* [szyk 6:4] (10): *ZapWar* 1548 nr 2667; *RejWiz* 58v *marg*, Cc8v; S tychże zacnych narodow/ fzli Dániłowicy [...].

Co y ten młody Stáchnik/ ich potomek włafny/ Pięknie cnotą fárbuie/ iż to był dom zacny. *RejZwierz* 81v; gdy thy obumrzełz/ ia y fyn twoy Sálomon będyem zá grzełzniki (to ielt nie włafni potomkowie.) *BielKron* 74; *ZapKościér* 1587/70v; y aby zwyczaj Zup Króla Ie⁸⁰ M. Kázimiérzá y iego włyftkiéy Rády/ przez iego włafné potomki ná wieczne czáły był trzyman. *SarnStat* 370; Hánkoniowi [...] z Wieliczki y iego włafnym potomkom zá práwem iego dziedzicznym/ [...] dáiemy trzydzieści grzywien ná koždy rok *SarnStat* 378, 1253; *KlonWor* 62.

»potomkowie żywota [czyjego = jakiego rodu]« (1): A thy náwrociż fie/ [...] y rozmnoży cie Pan Bog twoy á półzcześci we włyftkich íprawách rąk twoich/ y w potomkách żywothá twego [*in sobole uteri tui*]/ y w płodzie bydłá twego *Leop Deut* 30/9[8].

Szeregi: »działki (a. dzieci, a. dziecię) i potomkowie« (13): *LibLeg* 10/96; A gdzieby tén tez męzoboicza zabiwłfy vmarł przedtem czáfsem ni zliby bel kv prawv poczłagnion tedy dzieczi y yni potomkowie onego męzoboicze [...] będą povynni odpowiadacz ná pirwem rok v *ComCrac* 16; *CzechRozm* 34v; że karánie tákiego wyłtępku/ [...] też do dzieczi y potomkow [*ad haeredes et liberos*]/ choćiaby nie tákie⁸⁰ niezásłużyli/ ma fię ściągáć *ModrzBaz* 82; y slubuye pokoy wyeczny ten vczywy Ivrk vczywemu Ianowy wydúfzewy Dzatkom ye⁸⁰ y potumkom yego *ZapKościér* 1585/53v, 1582/31, 1583/34v, 42, 1584/45, 47, 1588/81, 1595/89v; *SarnStat* 1171.

»dziedzic i potomek« (1): dopuścimy zbiéráć/ y onych [*dóbr*] vżywáć wedle woléy fwéy [...]. Wyiáwłfy żeby żaden dziedzić tákowych dóbr y potomek słufzny [*iustus haeres et successor JanStat* 902] nie był *SarnStat* 1118.

»potomkowie albo idący od nich« (1): A potym álbo od tego czáfu potomkowie ich/ álbo idący od nich [*successores eorundem vel earundem JanPrzyw* 4] mieyfce pánowánia máią otrzymáć w Królestwie Polłkim przerzeczoným. *SarnStat* 882.

»namiastek i potomek« (1): Ioátám [...] Zwyciężył Ammońskiego Krolá/ y wzzął [!] od niego winę pieniężną/ námiastek y pothomek iego bezbożny Achaz. *Leop 2.Par* 27 arg.

»potomkowie i (albo) przyjaciele [= krewni]« (5): podzyękował Maczy Smok Criftohowy dvrlifzewy svpelny sąplaty y slubuye pokoy wyeczny Criftohowy dvrlifzewy ot swych potunkoff y ot swych przyyaczol ná wyęky wyecznye. *ZapKościér* 1584/45, 1579/2v, 1588/80, 84 [2 r.].

»potomkowie i rodzaj(e) (następujący)« [*szyk 1:1*] (2): Bo Melchifedech był łtárfzy/ á drugi/ to ielt Aaron/ był młodłfy. [...] Ieden łam bez potomłtwá/ drugi/ to ielt Aaron/ z potomkámí y z rodzáiem náłtępującým. *SkarKaz* 156a, 156b.

»(i) syn(owie) (a. synaczkowie) i (a(l)bo) potomkowie(-ek)« [*szyk 12:2*] (14): *MrowPieś* A4; Abyś to potym powiedał fynom twoim/ y potomkom ich [*ut narres in auribus filii et filii filii tui*]/ to com ia czynił w Egipcicie *BibRadz Ex* 10/2; *BielKron* 19, 43v, 296; *RejPos* 296v; 1. O Vrzędziech/ ná ktore fynowie ábo drudzy potomkowie [*filii vel alii haeredes legitimi*] po rodzicách włáśnie náłtępuią *ModrzBaz* 46v; *StryjKron* 86, 115, 210; *WerGośc* 258; *ArtKanc* N11v; Potym którzykolwiek tego Lechá z Czechem ná nogi łtáwiáią/ ták niedowodnie tego łwégo mniémánia popiéráią/ że y fynów ich/ álbo potomká iákiégokolwiek włáśnie miánowáć nieumieią *KochCz* A4v; A przerzeczona ípráwá przynależy ná przerzeczoného N. iáko potomká álbo fyná prawdziwego przerzeczoného N. *SarnStat* 1245.

Przen (14) : Ktorzy bronią oyczyzny/ toć práwi synowie/ A tym wławni Oycy máią być Krolowie. (*marg*) Potomek łławá. (-) *RejZwierz* 34v, 27; iákož to y dziś czuią wzyfscy narodowie/ moc y żądłá tych nielláchetnych węzów á potomkow ich. *RejAp* 82v; A ktho łtychał zá łtárych wiekow Kánkry/ Kárbunkuły/ Antráxy/ Fráncuzy y z dziwnemi potomki? *RejZwierc* 60 [*podobnie WerGośc*]; *PaprPan* Ee3; *WerGośc* 262; kto fie ieno zá potomká téy zacnéy Korony [...] znác chce *SarnStat* 5.

W połączeniu współrzędnym z rzeczownikiem (1): [*dan jest Duch Św.*] Iáko Abráhámowi ták y potomkom iego. [*Cf* Iáko Abráhám wwierzył Bogu/ y poczytano mu ku łpráwiedliwości. Poznayćiefz tedy iż ktorzy z wiáry łá/ cí łá synmi Abráhámowymi. *Gal* 6-7] *WujNT Gal* 3 *arg*.

Wyrażenia: »potomkowie Abraamowi« = *chrześcijanie (1)*: Tu łowo Boże wzyęło grunt obietnice Bołkiey o Kryłtufie/ gध्ये chwałę nową námienił/ á pod załtoną w łercach ludzkich nápiłá v potomkow Abráámowych/ to ielt v Krześciánow. *BielKron* 13v.

»potomek Chama (*a. Chana*), Kaimow« = *zły człowiek [szyk 2:1] (2:1)*: Potomku Chaná/ nie Iudy/ gładkość cie zmamiłá/ A przekłéta twoiá żądza łerceć wywrociłá. *KochZuz* A5; *HistLan* B3; *Lecz* [...] oni synowie Boży/ trzymáli fie długo w pobożnym życiu/ y łtrzegli fie towarzysztwá potomkow Kaimowych/ ludzi łwiátá te^{go} y rokołoznych. *SkarŻyw* 269.

»własny(-i) potomek(-owie)« (*2*): Y mamy li prawdę rzecz cí ták zli synowie/ Są dziś onego Chámá wławni potomkowie. *HistLan* B3; *Złość* z Lucyperá s krolá pykielnego Włtálá/ y wławnym ielt potomkiem iego. *RejZwierc* 212.

Szereg: »syn a potomek« (*1*): gdyžes fie iuz sftáł synem práwym á potomkiem iego przez the wiáre łwoię/ otož tež iuz dziś sftáło fie ielt zbáwienie domu wzytkiego twoiego. *RejPos* 351.

a. O Chrystusie (84) : *CzechRozm* 176v, 177v, 180v [2 r.]; Przyšiągłes Dawidowi wiernym łowem łwoim/ Potomek twóy všiędzie w máieftácie twoim *KochPs* 195.

Fraza: »potomek narodził się« (*1*): Ma tež łobie X.K. zá wywod potężny/ okazánia łyná Božego/ będącego w łkutku przedtym nim fie Iezus Chrístus potomek Dawidow z Máriey národził/ łłowá one Moyžefzowe [...] *CzechEp* 264.

Zwrot: »potomka dać« [*o Bogu*] (*1*): iż tež iuz y potomká/ ábo náfienie to Abráhámowi dał/ iáko był obiecał/ ktore ielt błogółáwienłstwem wzyłtkich Abráhámowych dzieci nie tylko wedle cíálá/ ále tež wedle duchá *CzechRozm* 74v.

Wyrażenia: »potomek Abrahamow« [*szyk 15:3*] (*18*): A ták to muší być že Anioł w łwey mierze Aniołem/ Bog Bogiem/ á Iezus Pan potomek Abráhámow łynem Božym/ á nie iáki Anioł/ zołtác muší. *CzechRozm* 47v, A2v, 11, 36, 38v, 41 (*16*); Ażá nam tego pozwołi łam Pan Chrístus potomek Abráhámow/ łyn Bogá żywego/ žebyłmy [...] kogo inłzego ráczey z X.K. y z iego Kátholikámi łłucháli *CzechEp* 120; *WujNT* 3.

»potomek Dawidow« [*szyk 66:9*] (*75*): Iž Iezulá Potomká Dawidowe^{go}/ Bog vmiłował/ pomázał/ pošwićcił/ y ná šwiát połłáł. *CzechRozm* 23; Mowiło fie tež y o łynu iego Iezufie Chrístufie/ Dawidowym y Abráhámowym potomku *CzechRozm* 41; Ale to zgołá on Iezus Chrístus potomek Dawidow łobie przyczyta/ y to łobie powieda/ že iemu dał Bog óciec wzyłtek łąd. *CzechRozm* 43; okazał Bog łáskę y miłóść šwiátu: dawłzy Iezulá potomká Dawidowego zá łyná łwego miłego *CzechRozm* 94, A2v, A8, 11, 21, 23 [2 r.] (*53*); Zali ták šlepi będąemy žebyłmy tego baczyć nie

mieli iż Pfalm o Bogu iedynym oycu wżechmogącym mowi? A o Mefyafzu potomku Dawidowym prorokuie? *CzechEp* 288; Páweł z godnie z Ewánielistámi Potomká Dawidowego fyna Bożego opifuie. *CzechEp* 314 *marg*, 76, 104, 196, 199, 264 (12); *CzechEpPORz* **3v; *NiemObr* 97, 117; Iezu/ potomku Dawidow/ żmiłuy fię nád námi. *LatHar* 532, 532 [3 r.], 533 [2 r.]; *WujNT* 3.

»potomek niewieści« (1): że przez naśienie niewieście od Bogá obiecáne/ ku ftárciu głowy węzowey włásnie y zołobná rozumieć mamy: á nie Máryą/ iáko drudzy bredzą/ ále mowię włásnie człówieká potomká niewieściego: á miánowicie Chriřtułá Iezułá *CzechEp* 292.

»prawdziwy potomek« (2): *CzechRozm* 21; O czym známienite świádecstwo duch Boży/ w Pfálmie 72. wydał/ gdzie pod figurą Sálomoná/ opifuie Mefyafzá/ prawdziwe⁸⁰ potomká Dawidowego *NiemObr* 117.

»własny potomek« (3): Iefzcze/ iefli Iozeff mąż Máryey pánny nie ieft włáfnym oycem Iezułowym/ iákoż wždy Iezus może być włáfnym potomkiem Dáwidowym? *CzechRozm* 145v, 142v, 154v.

Szereg: »nasienie i (abo) potomek« [*szyk* 2:1] (3): iż IEZUS Chriřtus Pan náłz/ áczkolwiek ieft z fámeý Máryey pánny/ [...] iednák ieft nańienim ábo potomkiem Dawidowym wedle ciáłá. *CzechRozm* 164, 34v, 74v.

b. Spadkobierca (2) : Si talentum rem reliquisset decem primus esses cognitus. [...] By był dżieięć tyfięcy koron zořtáwił tedy by ty był pierwfzy potomek do nich *Mqcz* 353c.

Zwrot: »zostawić [kogo] potomkiem« (1): Aliquem haeredem scribere, Zápiřác komu ymienie/ zořtáwić go potomkiem. *Mqcz* 374b.

c. Przyszłe pokolenia, ludzie żyjący lub mający żyć w przyszłości; futuri *PolAnt* [pl] (34) : Y będzie to rořpifano dla potomkoch [!] náłfych áby też oni potem zrozumiawfly takież ná wfłsem ciebie pánie chwálili. *RejPs* 33, 119, 149; *Leop* *B4v; Pfzeřłych rzeczy albo minęłych/ ludzka ftárożytność też piřác nie zániedbála przygod ludzkich rozmaitych/ kthore naprzodku piřáli vczeni mężowie/ máiać miłość ku potomkom fwoim obywatelom świáthá w rozmaitych narodziech *BielKron* 333v; *Mqcz* 447d [2 r.]; O nas dáwać rozřádek będą Potomkowie/ Ieftefmy wfzyřcy Ludzie á nie Aniołowie. *Prot* C4v; *SienLek* Vuu2; By byli potomcy ich [Rzymianie] tey řprawy nie opuřczáli przez niedbáłość fwoię/ dochowáli by nam iefzcze byli do te⁸⁰ czáfu w cáłości Monárchieý fwoieý Rzymřkieý *BielSpr* 11, 20v, 26v, 28, 28v, 60v; *BudBib Lev* 6/18, *Bar* 6/46; *PapřPan* A3; iákoby to była teráznieýřzym vcćiwa rzecz/ potomkom fię dáć zwyciężyć řczodroblivořciá przeciw Rzeczyřpoliteý. *ModřBaz* 140; *SkarŻyw* 131, 504; *StryřKron* A, 250; *ZawJeřt* 42; Niechay będą nápotym wiedźieć potomkowie. W iákieý wadze mieć KROLA, poddáni więc máia *SapEpit* A4v, [B2].

W charakterystycznych połączeniach: niedbáłość potomkow; przesyłác do potomkow, dostawać do pamięci potomkow; (na)pisać (rozpisan) dla (pamięci) potomkow (3); potomkom oznajmić, okazać, (s)pisać (pisanie) (4), pomoc (2), wiedzieć dać; miłość ku potomkom.

Zwrot: »potomkom poda(wa)ć« (3): ktorzy [przodkowie] iáko przyřtoi/ pilnie záchowány zwycýay w řczereý prořćoćie potomkom fwoim podáli. *WujJud* 194, 194v; *SkarŻyw* A5v.

Wyrażenia: »potomkowie na potym będący« (1): maćie tedy do tego teraz dobry czás y przycýnę/ práwie od Bogá dány/ ktoremi łobie dobrze możecie pomoc y potomkom fwoim ná pothym będącym/ gdy ie dáruięcie wolnořciá *BielSpr* 46.

»nierychli potomkowie« (1): Wszytko święta prawnicá iego rozpróżyłá/ Y nierychłym potómkom pokóy vczyniá. *ZawJeft* 14.

»potomkowe przysli« (1): A żadny wiek ták wdzięczny nie będzie/ Aby poługi wálzé znakomité Były potómkom przyślym kiedy íkryté. *KochFrag* 30.

Szeregi: »tak będący jako potomkowie« (1): [*Chrystus*] przyśedł w nienawiść kápłanom żydowłkim/ zwálzczá gdy ciáło swoie w pokarm/ á krew w picie święte podawał/ ták będącym iáko potomkom rozkazał. *BielKron* 138v.

»i teraznieyszy ludzie i potomkowie« (1): byłaby to rzecz bárzo pożyteczná/ y dla teraznieyfzych ludží/ y dla potomkow [*praesentibus hominibus et posteritati*]. *ModrzBaz* 35v.

d. *O narodach* [w tym: *pl* (28)] (31) :

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy etnicznej (1): á Chámowi co lie násmiewał/ przedfię nie zlorzeczył lámemu/ ále potomkom iego Chánáneyłkim/ áby byli zówždy pod połuźenítwem Semowym *BielKron* 6.

Wyrażenie: »potomkowie Lechowi, Lecha« = *Polacy* (1:1): *BielKron* 339v; przyśylám tu chocia nie profzóná Do was/ ó Potomkowie Lechá Słowiéńłkiégo *KochZg* A2.

α. *O narodzie żydowskim, zwłaszcza okresu biblijnego* (28) : Rozmnożę plemię twoie/ iáko gwiazdy ná niebie: y dam pothomkom twoim wśytkie powiáty otho the *Leop Gen* 26/4; *BielKron* 11; Tákże lie oni niebożátká tegoż [*Żydzi Mesjasza*] też nadzywáli y czekáli/ iáko y dziś ci nędzni potomkowie ich [*tj. Żydzi współcześni*] ielzczę czekáią *RejPos* 324; Ták też zowie pośpolicie wśytkie żydy Iákobem y Izráelem/ [...] choćáż oni Iákobem nie byli/ ále tylko potómkami iego. *CzechRozm* 108; Lecż po Abráhámie/ ktoby z potomkow ie⁸⁰ obrzełką pogárdził: ten z przymierza Bożego wypádał *CzechRozm* 172v.

sg w funkcji pl (3): *KochPs* 123, 127; przyśedłem tu [...]: Bym Izáákowi Oznaymił/ iże ten grunt/ iego potómkowi Náznáczón ieft od Páná *ZawJeft* 5.

W połączeniu współrzędnym z rzeczownikiem lub zaimkiem osobowym [*kto i potomek*] (4): PRzydało lie [...]/ ijże żydowie przez nienáwiłtz siebie ij swoie potomki okrutny^m potępienijm zatracili. *OpecŻyw* Cv; Themuc [*Mojżeszowi*] przymierzem wiecznym poruczono y potomkom iego/ pokąd niebo dni ípráwuie/ áby służyli Bogu y ípołu ofiáry czynili *BibRadz Eccli* 45/18; *BielKron* 466v; *CzechRozm* 77.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy etnicznej (2): *RejPs* 32v; iáko widzimy w tym pokarániu potomkow Żydowłkich/ áż do dnia dzisieyfzego. *WujNT* 51.

Wyrażenia: »potomkowie Abra(a)mowi, Jakobowi, Dawidowi, Aaronowi, Izraela« = *naród żydowski* [w tym: *Jakobowi i Aaronowi* (1)] [*szyk 15:1*] (5:5:4:2:1): PAmiętáy miły pánie náfluge thwego Dawidá/ [...] ná on sľub ktoryś ty iemu ípráwą myłłą sľubował pánie boże potomkow Iákobowych. *RejPs* 198v, 117v, 173, 202; *KromRozm II* k4v; *LubPs* R5; A czytał o tym w ítárym zakonie/ iż Bog obiecał dáć błogofłáwieńtwo potomkom Abrámowym *BielKron* 165v, 13v, 165v; Ktoż tedy procż Mefyálzá ich miáłtá pobuduie? á naprzod Betleem? Ktołż potomki Dawidowe do niego zgromádzi *CzechRozm* 121, 143, 156; Sľuchayże mię cnego Izráhelá Potomku/ wybrány z wielá *KochPs* 123, 127; *SkarŻyw* 284; *WujNT* 3.

»prawi potomkowie« (1): Aczkolwiek Zydowie są prawi potomkowie Abraháamowi/ ále nie używają z nami tej obietnicy *BielKron* 13v.

e. Ludzie, ludzkość, w sg: człowiek [w tym: w pl (34)] (36) : Wrzód Iádámow y ná potomki *RejWiz* Dd3v, 36v [2 r.]; Iuż miał Adam vmrzeć zarázem y w proch sie obrocić [...] / by go był Pan obietnicą fwoią z łáki fwey nie wkrześlił znowu/ áby potomkowie iego oglądáli dziwną spráwę Páńfką *BielKron* 2; Pierwly oćiec náłz rzeczon iest Adam/ tho iest człowiek/ á Synem Adámowym ábo człowieczym nie iest rzeczon/ [...] ále potomkowie iego są wzyfcy Synowie Adamowi/ ktorzy się národzili z ludzi *GrzegRóżn* Lv; Tu iuż wiesz/ [...] iż iest stárta głowá onego okrutnego wężá/ który iestcze w Ráiu pokáł przodki náłze/ y iestcze dziś wstáwicznje káła nas nędzne potomki ich *RejPos* [108]v, 231, 337v.

W połączeniu współrzędnym z rzeczownikiem lub zaimkiem osobowym [kto (ale) i potomek; w tym: o Adamie (9)] (10): Obaczywly Adam [...] / iż nie tylko nád nim/ ále y nád potomki iego Pan Bog frogość okázuie/ wstáwił sobie ciężkie pokuty *BielKron* 3, 155v; Pátrż iż tho iestcze począł [*Pan*] ná onym nędznym Adámie/ który tę świętą światłość/ y sobie y nam nędznikom potomkom swoim/ prze grzech á prze występek swoy frodze zácmił á zágásił *RejPos* 337v, 266, 337v; dał im takie rozkazanie/ żeby się drzewá tego [...] nie dotykáli/ áni z owocu iego pożywáli, y vczyńił z nimi y potomki ich zmwę. *SkarŻyw* 260; [*Bóg mówi do węża*:] A przyidiesz ná násmiewiśko biały głowy/ ktorás teraz zdrádził/ iż walczyć zniá/ y z iey potomki będziesz: ále oná zetrze głowę twoię *SkarŻyw* 262; Bo Iádámowi y potomkom iego nie kazał Pan Bog iesc/ iedno owoce á ziołá *SkarŻyw* 271, 260, 261.

W charakterystycznych połączeniach: dobrzy potomkowie, nędzni (6); potomkom kazać, poruczyć; potomki oslepić, przeźrzeć, przyjąć, zgubić; wrzód na potomki (2); nad potomki okazować [co], ulitować się; w potomkach zmienić.

Zwroty: »rozmnożyć potomki« (1): [*Adam*] w tych kłopotách żyjac [!] lat 930. rozmnożył nas nedzne potomki swoie. *SkarŻyw* 263.

»na potomki od (a. z) rodziców pirwszych spadać« [*szyk zmienny*] (2): á iako matka rodzy człowieka napełnionego gniewu bożego/ ktori spyrwzich rodziczech spada na nas potomki ych *SeklKat* T4v, Q4.

»potomkom zostawić« (1): Cicero praeclara posteritati monumenta reliquit, Cicero známienite vpominki potomkóm zostáwił/ to yeft/ xięgi które popiśał. *Mącz* 230d.

Wyrażenia: »potomkowie Abrahamowi« (1): Ale y oprócz tego mogą tak prófto rozumiane być te słowá [...] / iż Chrístus nie przyiáł w bráterstwo swe Aniołow/ ále przyiáł potomki Abrahámowe/ bo też dla tych cierpiá. *CzechRozm* 34v.

»potomek(-owie) Adamow(-i) (a. pokolenia Adamowego)« [*szyk 6:5*] (11): Iedno iż ia owśfem przeciwko iem zdám sie sobie być więcey robakiem niżli człowiekiem á lekkich ludzi pokolenia adámowego potomkiem. *RejPs* 31; ziemię porucził [*Bóg*] wpośluszeństwo nam Adámowem potomkom *RejPs* 154, 16v, 53v, 79v, 98, 214; Wielka nędzá iest náznáczoná káždemu człowiekowi/ á iárzmo ciężkie potomkom Adámowym [*super filios Adam*] *BudBib Eccli* 40/1; *CzechRozm* 178v; Inśze też mieysce ma Heliasz iestcze nie vmárly/ w którym z ciálem y w cieie mieśzka [...] / w którym

ieft drzewo żywotá/ nam innym potomkom Iádámowym zámknione/ á Heliafzowi z przywileiu otworzone. *SkarKaz* 119b. *Cf Szereg*.

»przyszli potomkowie« (1): bog uyedzyl yfz yeua myala bycz grzechu początkiem íktorey myala fyą uylacz uyna na wfyztky yey przyfzle potomky *PatKaz III* 91v.

Szereg: »potomek(-owie) Adamow(-i), człowiek (ludzie)« [*szyk 1:1*] (2): Rácź weyźrzyć łáfkáwym okiem/ miłóśierdzia twego/ ná mię grzeźnego człówieká/ potomká Adámowe⁸⁰/ na tym świecie pielgrzymuiącego *LatHar* 239, 241.

f. *O zwierzętach* (1) : A drugi po fzelinie fzuca Iáłowice/ Vbogiego potomká krowy niebofzcyce. *RejWiz* 70.

g. *Potomkiny* (2) :

Wyrażenie: »potomek ostatni« [*szyk 1:1*] (2): Pámiętaycie ífz iefli się ináčzey przeciwko tey Pánnie. Zacnych Krolow wáfzych miedzy wámi oštátniemu potomkowi/ niedbáłością/ y niewdźięcznością záchowácie/ że Bog mocni íeft mściiciel *BiałKaz* M3v; A bárzo mu też pomogá przykłády y náuká/ wielkicy Krolowey náfzey/ potomká oštátniego Iágiełłow fzcześliwych y fławnych Krolow *SkarKaz*)(4).

2. *Ten, kto obejmuje po kimś urząd stanowisko, kontynuuje czyjś działalność; następcą; successor* *Mącz, JanStat, JanPrzyw; haeres JanStat* [w tym: *czyj* (399): *pron poss* (193), *G sb i pron* (173), *ai poss* (33)] (419) : Successor Potomek. *Mącz* 45a; (*nagł*) Zámiechowfcy. (-) ONych to potomkowie zołnierzow zoftáli/ Ktorzy w Rzymie Cefárze męzne obieráli *PaprPan* P3, Bb2v; *KlonŻal* Cv.

W połączeniu współrzednym z zaimkiem (1): porządek ten odpufzczenia grzechów wola Chryftułowá íeft: który to wiecznie w kościele miec chce/ raz tym to zléciwfzy/ które ná to wyfádzil: áby co czynili fámi/ tákże y potómkowie ich *BiałKat* 166.

Wyrażenie: »potomkowie Abrahamowi« = *mahometanie i żydzi, tj. ci, którzy się obrzezują* (1): choćiafz íey [*obrzezki*] íefzczę y podziś dzień niewiernicy cíelefni/ potomkowie Abráhámowi/ Turcy/ Tátárzy y Zydowie vżywáią *CzechRozm* 73v.

Przen (6) : Gdzye ma Hektor potomká/ álbo gdzye Achilles/ Nie naydzyefz go pod niebem/ fzukay go iáko chcefz. Ale tho ich potomek oná fławá wieczna *RejWiz* 100v.

a) *Ktoś podobny do kogoś z przeszłości, mający jego cechy* (4) :

W połączeniu z przymiotnikiem od imienia przodka (1): Chociaż ták poiedynkiem choc gromáda czáfem/ Miewa drugi kłopotu doś s Kościukiem náfzym. Horáciułow onych wláfni potomkowie/ A fnadz íefzczę męźnieyfzy fá cí Kościukowie *PaprPan* Aa.

Zwrot: »zostawić potomkiem« (2): Mitridates kroi Rzymfki fnadz Rycerzá tego/ Zoftáwil nam potomkiem ná poháncá złego. *PaprPan* Cc2v, G2v.

Wyrażenie: »prawy potomek« (1): A íz íá [*matkę plugawości, tj. Rzym*] Duch fwięty Bábilonem zowie/ íużci to nie on fтары Bábilon co był w Aziey/ boć íuż tego áni znaku nie było/ ále íz to íeft práwy potomek íego [...] / gdyż wfyztkimi fpráwámi łákomemi chytremi á okrutnemi íeft ná wízem podobien do onego Bábilonu pirwfzego. *RejAp* 142v.

a. *W dziedzinie religii i sprawowania władzy w Kościele (szczególnie o następcach apostołów – papieżach i biskupach)* (142) : Tákże też nietzytamy/ áby fie Apofthólowie Páná Kryftułowi kiedy

około drew/ kámienia/ y wapna zabawiáli/ álbo potomkow fwoich tákowych tzárow vtzyli? *KrowObr* 101v, 27, 29v, 119v; *OrzQuin* Gv; O czym potomkowie ich [*patryjarchów*] fwięći Prorocy iáwnie wypifáli *RejPos* 102v, 56; Przypátrżze fie iedno pilnie/ iáko ci bogoboyni Celárze mądrze opifuią/ ktorą wiárę wżyfcy trzymác máią: to ieft Rzymfką/ [...] ktorą Dámáfus [...]/ á dżię iego potomek PIVS V. trzyma. *WujJud* 21v; Apoštołowie tákże potomkom fwoim vczyć/ nápomínác/ wyftrzegác/ y ftofowác kazáli lud pólpolity *WujJudConf* 49v, 40v, 42v; A wżdy nie náyduiem áby fie zwał Piotr święty [!] vniuerfalis Apoštołus/ choćáfz był Kxiążę Apoštołow: y żaden z iego potomkow tym fie imieniem ták niezwyčáynym zwác nie przyzwolił. *SkarJedn* 246, 79, 80, 101, d8v; áby Piotr S. popráwił wnim [*papieżu Leonie*] te⁸⁰ co by było potrzeba: á niedopufzczał ná niegodnego potomká fwego żadney omylności *SkarŻyw* 318, 599, 601 *marg*; Auguftyń lepák powieda: Iż ofobliwży y świętobliwży przykład Piotr potomkom podał/ áby fie dáli mniefzyym ftofowác *WujNT* 655, 390, 461, 733; *SarnStat* 1123; Y Apoštołowie Duchá ś. pełni/ czyniác *Concilium*, pierwey fie o wżytkim pilnie wywiadowali/ y rozumem przyrodzonym piłmá zbierali. iáko to y ná Koncyliách ich potomkowie czynią. *SkarKazSej* 663a, 674b.

potomek czego (2): Tákci Apoštołowie y wżyfcy ich prawdziwi potomkowie nauki/ iednáli záfwe y podziśdżień iednáią lud pólpolity z Bogiem. *WujJudConf* 88; Pewna rzecz tedy/ ifz fie to ziściło/ y iści ná potomkach iego [*Piotra św.*] ftolice/ to ieft/ ná Bifkupach Rzymfkich *SkarŻyw* 601.

potomek na co (1): Był w Tráiekcie Wilibrordus Bifkup bárzo ftáry/ ktory prośił pilnie Bonifacyufzá/ áby iego mieyfce zásiadł á ftárości iego pomocnikiem y potomkiem ná Bifkupstwo zoftał. *SkarŻyw* 517.

W połączeniu współrzędnym z rzeczownikiem lub zaimkiem osobowym [kto i (a(l)bo, ale) potomek (47), kto z potomk(am)i (2)] (49): *KromRozm II* c, h4; Sámá rzecz to okázuye/ iż Pyotrą y yego potomki (o pápyezoch mowi) Kryftus przełożonym y głową nye tylko Lácinnikow/ Grekow/ [...] ále y Ormyánow/ Arábów/ żydow [...] ná wyeki poftánowił. *KromRozm III* O6v; Trzećie powiedał iż Piotrowi Świętemu/ y iego potomkom/ klutze dał Pan Kryftus/ á nie ktoremu Świętemu Konftantynopolfkiemu/ álbo onego Świętego potomkom. *KrowObr* 29v; *Ia N.* obrany Bifkup P. [...] poflufzny będę Świętemu Piotrowi [...] y Pánu moiemu tzwartemu Páwłowi Papieżowi/ y iego pothomkom rżądnie wfępuiącym. *KrowObr* 127v, 30v, 31, 36, 125v, 128 [2 r.]; Tego czáfu przyiechał Ian z Lafká Arcybifkup Gniezniefkimi Legat [...]. Przeto w ten czas dał Papież iemu ten Tytuł y iego potomkom Arcybifkupom Gniezniefkim/ iż fie mogą piác Legatus natus *BielKron* 415v; *RejAp* 77; *RejPos* 234v; *WujJud* 4; *SkarJedn* 70, 109, 159, 246, 333, 339; *Ia* Bonifacyufz z łáfki Bożey Bifkup/ obiecuię tobie błogofłáwiony Pietrze/ Kfiążę Apoštołkie y twemu potomkowi błogofłáwionemu Grzegorzowi Papieżowi y potomkom iego/ [...] ifz [...] *SkarŻyw* 520; Zá takie wyznánie [*św. Piotr*] odnióśł od Pána fwego błogofłáwieńftwo [...]/ ifz vczyniony ieft/ fundament kościelnym/ [...] nie tylko w ofobie fwey ktora dłuogo ná świećie żyć niemogłá/ ále w potomkách fwoich afz do końcá świátá/ poki kościoł Chryftułow trwa. *SkarŻyw* 597, 93 [2 r.], 238, 493 [2 r.], 520 [3 r.], 598; *WujNT* 76, 211, 286, 349, 390 (11); Ták y nam dofyc ná tym/ iż rodzay od Apoštołow y ich potomkow ktorzy cudá czynili vkázuiemy *SkarKaz* 241a, 118b, 205b, 241a, 607a.

W *połączeniach szeregowych* (3): iż Papieżá teras nowo y niedawno ná tym Koncylium Florenckim połthánowiono być po wżyftkim łwiecie przełożonym Biskupem/ y naprzednieyźym/ y potomkiem Piotrá świętego *KrowObr* 18v, 18v; *SkarJedn* 274.

W *charakterystycznych połączeniach*: *potomek niegodny* (2), *nieodmienny*; *głowa potomka(-ow)*, *moc*, *postanowienie*, *sprawa*; *potomkow bronić*, *przyczyniać*, *uczyć*, *zachować*; *od potomkow potwirdzony*, *wyświadczony*; *potomkom (po)da(wa)ć* (10), *dan* (2), *(roz)kaz(ow)ać* (2), *obiecować* (2), *pomoc*, *jest poruczono*, *posłany*, *posłuszny*, *przysądzić*, *(nie) przyzwolić* (2), *służyć* (2), *wierny*, *zachować*, *zlecić* (*polecac*) (5); *potomka(-i) czcić*, *czynić*, *mazać*, *pokazać* (2), *postanowić*; *na potomka(-i) przenieść*, *ściągać się*, *zstępować*; *mieć za potomka*; *przez potomki czynić*, *oznajmić*, *podany*; *za potomka znać*, *zwac*; *znać [kogo] potomkiem*, *zwać się* (3); *na potomkach (z)ićić się* (4); *o potomkach [co] trzymać*; *w potomkach pokazać się*, *zosta(wa)ć* (2).

Zwroty: »po sobie potomki na swe miejsca wybierać« (2): ále obaczył Klemens iż tho nápotym będzie łzkodliwa sequellá/ áby Papieżowie po łobie mieli potomki ná łwe mieyfca wybierać *BielKron* 145v, 161.

»potomka na swoje miejsce ustawiać, postawić po sobie« [*szyk zmienny*] (1:1): Też wftáwił/ áby żadny biskup potomká ná łwoie mieyfce nie wftáwił *BielKron* 180v; Y tak wczynił Moyżelz: poftáwił po łobie tego potomka [*Jozuego syna Nun*]/ zdáiąc mu połufzeńftwo ludu wżyftkiego *SkarŻyw* 501.

»zostawić potomkom« [*szyk zmienny*] (3): KArdynał iechał z woyskiem/ á chłop łie dziwował/ Mowiać/ gdy był święty Piotr/ ten tak nie woiował. Lecż pátrzay iáko wielki dziw po łobie łpráwił/ Sam niemiał nic/ á wiele potomkom zoftáwił. *RejFig* Cc3; *GrzegRóżn* H; Bo iefli inni Apołtołowie potomki łwoie z tą mocą ktorą łami mieli zoftáwili: á iáko Piotr S. ktorego moc była wiefłza/ y kościołowi potrzebnieyłza/ zoftáwić iey potomkom łwym y kościołowi niemiał? *SkarJedn* 79.

Wyrażenie: »prawy (a. prawdziwy) potomek« (2): Opułzczam y inne młodźe łwiádky/ ktorzy wżyłcy iednomyłnie/ łwiádecstwo przed Bogiem y łwiátem wżyftkim łtolicy Rzymłkiey dáia/ iż ná niey łiedzający/ łą prawdziwi Piotrá S. potomkowie *SkarJedn* 113; Ci tedy łą práwi potomkowie Apołtołcy/ ktorzy y po dziś dzień wczą y krzczą wżyftkie narody po wżyftkiemu łwiátu/ ktore przeto kátholikámi zową *WujNT* 124.

Wyrażenia peryfrastyczne na oznaczenie papieża i biskupów: »potomkowie apostołscy, apostołow« [*szyk 8:1*] (8:1): A tak wżyłcy takowi/ ktorzy łie tey iáłney prawdźie łprzećiwiaia/ [...] łami łie wydawáia iáwnie/ iż nie łą potomkowie Apołtołow Kryłtułowych. *WujJudConf* 125, 32; Ten iefł tedy pewnym á nieomyłnym połláncem Bożym/ ktory od Bogá moc przez potomki Apołtołkie podána od kościoła biorąc/ z kościołem łię zgadza *SkarJedn* 53; *CzechEp* 22, 36, 42, 61; *WujNT* 124; Tak łyn iego w nowym zakonie potomkom Apołtołkim mowi: kto was ducha mnie łáme⁸⁰ łłucha *PowodPr* 24.

»potomek Chrystusow« (2): Dla tegolż Papież nie zowie łię Potomkiem Chrystułowym/ bo potomek iefł po zmarłym/ á Chryłtus iáko pryncypał/ żywy iefł [...]. Lecż łię zowie Piotrowym potomkiem. *SkarJedn* 82, d8.

»potomek(-owie) Piotra (świętego), Piotrow(i)« [*szyk 29:9*] (24:14): *KromRozm I* E4; *KrowObr* 18, 18v [2 r.]; *OrzQuin* Gv; tak tymiç to kluczmi iefł poruczono zwięzowác y rozwięzowác tym to

potomkom Piotra s. na ziemi *RejPos* 303; *WujJud* 21v, 27, 85; Tenże zbor S. y na tym mieyscu y na drugim wyznawa/ iż Biskup Rzymski Agato/ iest potomkiem Piotra S. Książęcią Apostolskiego. *SkarJedn* 119, 81 [2 r.], 82, 83, 109, 113 (17); *SkarŻyw* 318, 493, 599 marg; *NiemObr* 165; Ktorą władzą y iurisdikcją mają także Piotrowi potomkowie/ Rzymscy Papieżowie *WujNT* 60; Iako iest iawnna rzecz między haeretyki: ktorzy heretowie [...] niechcą się dąć na rozładek ani Papieża potomka Piotrowego/ ani Koncyliow/ abo Seymow duchownych *WujNT* 460, 3, 417, 444; *SkarKaz* 607a [2 r.]; *SkarKazSej* 697a.

Szeregi: »dziedzicy i potomkowie« (1): moc też ona z nimi vmrzeć nie mogła: bo Kościół by bez niej zginął: coż się stało? kładzeniem rąk dziedzice sobie y potomki/ narod swoy zostawując/ czynili [apostolowie] *SkarJedn* 31.

»potomek i (a, a(l)bo) namiastek (a. namiestnik)« [szyk 5:2] (7): Toć yest Ewangelia ktorą Apostolowye y potomkowye ich albo namyastkowye/ biskupi y kapłani wśwytkyemu swyātu y wśwem wyekom yakoby przez ręce podali z pomocą Pánką *KromRozm II* c; *RejAp* 77; *RejPos* 300v, 302v; *WujJud* 4, 21v; *SkarJedn* 148; [Niethoc są świętich potomkowie/ a namiestnicy/ ktorzy na ich mieścach siedzą *ConfLutom K*].

»namiastek (a. namiestnik) (Pana) Chrystusow, (a, i) potomek Piotrow (a. Piotra św.)« [szyk 4:2] (6): *KromRozm I* E4; s. Piotra Książęcią Apostolskiego potomkowi/ a Iezu Chrystufowemu namiestnikowi/ prawdziwe posłuszeństwo obiecuję. *WujJud* 27, 85; *NiemObr* 165; Bo nie iest imię [papieżnik] wzięte od iakiego mistrza nowego (iakie są nazwiska haeretykow) ale od namiastka Chrystufowego/ potomka Piotrowego *WujNT* 444, 3.

»potomek i (a) następnik« (2): Moc Apostolska nie została jedno w Piotrowych potomkach y następnikach: a w innych nie została/ ktorzy po innych Apostolech wstąpili. *SkarKaz* 607a, 607a.

»potomek i naśladownik« (1): The rzeczy opowiadał swoim Zwolennikom/ y innym ich potomkom, y naśladownikom/ rzekąc [...] *ArtKanc* 119v.

»sukcesor abo (i) potomek« (2): Z ktorej powiada przyczyny krew swoję rozlał? pewnie dla tego aby owce te odkupił/ o ktorzych stáranie zlecił Piotrowi/ y iego Succesorom abo potomkom. *SkarŻyw* 93; *CzechEp* 36.

»potomek i wikaryj« (1): bo Krytus według wrzędu Melchisedeká trwa kapłanem náwieki/ bes potomka y wikaryego *KrowObr* 181v.

»wikaryj Chrystusow a (i) potomek apos(z)tolski« (2): onym się tu tedy wśwytko zeydzie/ co się Chrystufowi y Apostolom nie zezło: a wświdyfmy (mowią) duchowni: a wśwdy Chrystufowi wikaryowie/ a Apostolscy potomkowie. *CzechEp* 61, 42.

a. *O innowiercach* (5) : [nikolaici] przeli bołtwá Pána Chrystufowego/ iako y dziś Nowokrzceńcy ich potomkowie. *WujNT* 845.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy twórcy herezji (1): Wszak Coⁿfessionifte potomkowie są Luterowi/ iako Helwetowie Zwingliuszowi y Kalwinowi *WujJud* 11.

Wyrażenie: »potomkowie apostolscy« (3): Bylić y przed cztermi sty lat kácerze/ yako S. Byernat piśfe/ ktorzy sje zwáli potomki apóstolskimi a koścyołem *KromRozm I* F2v; Iż nie mogą być pokazani żadni potomkowie Apostolscy prawdziwi, ktorzy by byli morderzmi. *CzechEp* 27 marg, 27.

b. W dziedzinie politycznej i administracyjnej (o władcach, urzędnikach itp.) [niektóre użycia w tym znaczu. zawierają również element znaczu. 1.] (266) : *MetrKor* 40/174; Potym [...] była znowu vgodą w Toruniu z Krolom Władziławem/ tam Krol Polki wzięwłszy summę odstąpił wżytkich praw [...] y swoie potomki obligował/ aby przylięgáli mistrzowi the vgodę dzierzeć *BielKron* 232, 253v, 310v; y poślála [Helena] Konstantynowi koronę drogiemi kámięmi ozdobioną: [...] poślála y wędziło. oboygá dárú vżywał Konstantyn y wiare krolom potomkom swoim podał. *SkarŻyw* 398; tedy ná żądanie Pánov Rad/ Kroj/ áby to potomkom iego nie wádziło/ decretowi swoiemu o odstąpieniu czci zfolgował. *StryjKron* 587, 612; *NiemObr* 169; Tákże y potomkowie Podkárbiow przeszłych reyełtrá téz swé/ któreby do tych spraw potrzebne mieli/ ábo przywieźć álbo poślác máią. *SarnStat* 415; y tákowé księgi przez potomki Stároftów bywáią wnoszone ná mieyfcá osobne *SarnStat* 537, 130, 415, 538, 882, 937 (10).

potomek na co (2): *StryjKron* 427; że po zefzciu nászym z tego świata potomftwo nászé Męzczyńkię plici tylko [...] máią mieć y wziąć sobie zá dziedzicá y potomká ná Królestwo *SarnStat* 881, 160v.

sg w funkcji pl; w połączeniu z przymiotnikiem od imienia króla (1): Dziwna rzecz/ iż Alexándrow potomek/ Ptolomei/ Antygoni/ przeládował kościół Boży *BielKron* 265v.

W połączeniu współrzędnym z rzeczownikiem, zaimkiem dzierżawczym lub zaimkiem osobowym [w aktach prawnych; kto (czyj) i (a, a(l)bo, ani, tak jako) potomek (222), kto z potomkiem (11)] (233): Ia. S. flvbvyą y przyzlyangam yfz Nayafznyeyschemv Xyanafczyv a panv, panv Sigmvnthowy [...] panv memv mylofczywemv, y yego Crolewkyey mylofczy potomkom Crolom polskym, bandą wyerzen *MetrKor* 40/174, 37/2, 40/174; Mlynow thefz kthore wzyemy krolya yego milofczy polskiego po obv stronach Dnyełtra mamy pobvdowane, any my any pothomkowye nászy voyevodowye Moldawfczi vzivacz ynaczey ych nyemamy, yedno do voley ye^{go} Krolewkyey milofczy y do voley pothomkow ye^{go} K.M. *LibLeg* 6/160, 6/159, 10/95v; I potwierdzamy/ áby ten Sylwełter/ y potomkowie iego/ tey korony vżywały/ którąmy z głowy nászey iemu dáli *KrowObr* 27, 31; My y potomkowie nászy nie będzim dáwac Commislyey iedno na gránice miedzy dobrámi nászemi *UstPraw* 12, Ev; Miał mu też Krol s przyzwolenim wżytkich rad ná Podolu álbo gdzye w Ruśi dac dzyerżawę dobrą ná wieki/ y iego potomkom Mistrzom tego zakonu *BielKron* 415v, 231, 333, 390v, 412v; Tedyby táki Król/ nie był tákim w Polfcze Królem/ iákim Królem Chábry Bolesław/ y Potomkowie iego/ aż do dzisieyżego Króla w Polfcze był? *OrzQuin* V4v; *SkarŻyw* 357; *NiemObr* 169; themufz Krolowi Wolofki Hołpodar [...] przifiegal podmoca iego bic spotumki swemi nawieki. *PaprUp* C2v; áby zawnždy wiecznemi czáfy po zefzciu nászym/ y potomków nászych/ wolné obieránié Króla zostawáło/ wżem ftanom koronnym. Dla czego y Tytułu *Haeredis* vżywac nie mamy/ áni potomkowie nászy królowie Polfcy. *SarnStat* 19; PRZYSIĘGA Którá Mistrz Pruski y iego potomkowie, Naiáfnieyżému Pánu, Kázimierzowi Królowi [...] czynić będzie powinien *SarnStat* 41; Y będzimy powinni my Lodwik Mistrz przerzeczony y koždy potomek nász/ gdy będzie ná Mistrzoftwo wzięt/ [...] Naiáfnieyżému Królowi Kázimierzowi y iego potomkom Królom Polfkim oblicznie ftawic fie *SarnStat* 1094; tedy my Mikołay Biskup/ będzimy y nászy potomkowie będą bydż ná pomocy/ y rádżic iego Iáfnofci tylekroć ilekroć tego będzie potrzebá *SarnStat* 1127; Wżákże od tego czáfu dóbr ftólu nászego My

z potomki nálezmi Królami Polłkiemi wedla Státutu Polłkiego rozdávác nie będziemy. *SarnStat* 1190, 41 [2 r.], 60 [2 r.], 63, 74, 95 (212).

W charakterystycznych połączeniach: potomkowie(-ek) cesarze, komendoryowie (5), krolowie (42), krola(-ow) (Jego Krolewskiej Miłości) (11), podskarbach(-ow) (2), starostow (starościch) (4), starostw.

*Zwroty: »uczynić potomkiem, potomka po sobie« (1:1): powiedział [król Kazimierz] im wołá swoię/ iż chce wczynić potomkiem po sobie w kroleństwie Polłkim Ludwigá fieftrzeńcá fwego *BielKron* 374, 310v.*

*»wziąć za potomka« = recipere sibi in successorem *JanStat*; habere pro successore *JanPrzyw* (3): Krol Ian zálię po fwey śmierci/ wziął zá potomka Ferdynándá álbo iego potomká ktorego/ ielli by bez płodu fzczedł z fwiátá *BielKron* 310v; *SarnStat* 881, 882.*

*»potomkom zostawić« (1): A nie tylko my przytomni tego mamy ftrzedz/ ále y potomkom nálezym będacym powinniśmy tę náukę álbo ośtrzeganie po fobie zořtáwić *BielKron* 333.*

*Wyrażenia: »potomek będący« [w tym: po kim(1)] (2): *BielKron* 333; y My też z nálezmi potomki po nas będacemi po zefzciu Páná Książęciá Witowdá mamy do przerzeczonego Páná Władysławá Królá/ Korony/ y Królestwá Polłkiego przyřtác *SarnStat* [994].*

*»potomek krolestwa« = następca tronu (1): Rzekł Saul/ ty go ná fwe złe y ffromotę wymawiałz y miłuielz/ bo nie mozelz być beřpiecznym potomkiem krolestwá te⁸⁰/ poki on żyw *BielKron* 66.*

*»naznaczenie potomka« (1): *StryjKron* 427 cf »potomek i sukcesor«.*

*»potomkowie Piastowi« = królowie polscy (1): Zařz nowiná byłá/ zá przodkow Krolá Páná nálezego zmarłego zá onych potomkow Piařtowych. Tátárom [...] po wřzyřtkiey polřcze woiowác y fkodzić? *BiałKaz* H3v.*

*»wybranie potomka« (1): *StryjKron* 427 cf »potomek i sukcesor«.*

*Szeregi: »dziedzic(e) i potomek(-owie)« = haeres et successor, dominus et haeres *JanStat* [szyk 3:1] (4): A wřzyřcy Królowie potomkowie nálezzy y dziedzice w roku po Koronáciiey fwéy [...] pokóy przyřięgámi wtwierdzić będą powinni. *SarnStat* 1080, 881, 882, 1117.*

*»potomek i sukcesor« (1): zložył Siem w Krákwie/ ná którym o wybrániu/ y náznáczeniu pewnego potomká y fuccellórá po fobie ná Kroleństwo Polłkie z Pány y Sláchtá rádził *StryjKron* 427.*

a. Następczyni (2) :

*Zwrot: »zostać potomkiem« [w tym: czemu (1)] (2): Gdyž oná [*Anna, królowna polska*] iáko iáfna gwiazdá zá chmurámi/ Tu zořtálá potomkiem fwieci miedzy námi. *PaprPan* Ee3; Inřzyć wmyřł niř Wándá ma tá pánná w fobie/ Co zořtálá potomkiem cna Korono tobie. *PaprPan* Ee3v.*

Synonimy: 1. dziatki, dziecię, dziecko, dziedzic, nasienie, potomstwo, rod, rodzaj, syn; a. nasienie; b. dziedzic, sukcesor; c. pokolenie; d. narod; e. ludzie; g. dziedziczka; 2. dziedzic, namiastek, następca, następnik, nařładowca, nařładownik, sukcesor; a.a. dziedziczka, nařładowniczka.

Cf [POTOMKA]

AL, IK